

Vergaderjaar 2019–2020

33 506

Voorstel van wet van het lid Pia Dijkstra tot wijziging van de Wet op de orgaandonatie in verband met het opnemen van een actief donorregistratiesysteem

AN

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 31 augustus 2020

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft kennisgenomen van de brief van 11 juni 2020² in reactie op de op 28 april jl. gestelde vragen over het communicatieplan actief donorregistratiesysteem en de op 22 mei jl. gestelde vragen over de brief van 6 mei jl.³, waarmee de Kamer geïnformeerd wordt over de implementatie van de nieuwe donorwet. Tevens heeft de commissie kennisgenomen van de vervolgbrief van 15 juni 2020⁴ met de laatste stand van zaken omtrent de implementatie van de nieuwe donorwet en de gevolgen van de coronacrisis. Naar aanleiding hiervan is op 9 juli 2020 een brief gestuurd aan de Minister voor Medische Zorg en Sport.

De Minister heeft op 25 augustus 2020 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde nader schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
De Boer

¹ Samenstelling:

Ganzevoort (GL), Gerkens (SP), Van Dijk (SGP), Van Hattem (PVV), Nooren (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Rombouts (CDA), Bredenoord (D66), Koole (PvdA), De Bruijn-Wezeman (VVD), Baay-Timmerman (50PLUS), A.J.M. van Kesteren (PVV), Wever (VVD), Adriaansens (VVD) (*voorzitter*), Van der Burg (VVD), Gerbrandy (OSF), Van Gurp (GL), Nicolai (PvdD), Van Pareren (FVD) (*ondervoorzitter*), Prins-Modderaar (CDA), Vendrik (GL), Verkerk (CU), De Vries (Fractie-Otten), Pouw-Verweij (FVD), Hermans (FVD) Van der Voort (D66)

² Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AL (verslag schriftelijk overleg).

³ Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AK.

⁴ Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AM.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Minister voor Medische Zorg en Sport

Den Haag, 9 juli 2020

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft met belangstelling kennisgenomen van de brief van 11 juni 2020⁵ in reactie op de op 28 april jl. gestelde vragen over het communicatieplan actief donorregistratiesysteem en de op 22 mei jl. gestelde vragen over de brief van 6 mei jl.⁶, waarmee de Kamer geïnformeerd wordt over de implementatie van de nieuwe donorwet. Tevens heeft de commissie kennisgenomen van de vervolgbrief van 15 juni 2020⁷ met de laatste stand van zaken omtrent de implementatie van de nieuwe donorwet en de gevolgen van de coronacrisis. Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de fractie van de **PvdA**, mede namens de fracties van **CDA**, **GroenLinks**, **SP**, **50PLUS** en **SGP**, nog enkele vragen. Ook de fractie van de **PVV** heeft, mede namens de fracties van **FVD** en **SGP**, nog enige vragen.

De leden van de fracties van PvdA, CDA, GroenLinks, SP, 50PLUS en SGP danken de regering voor de wijze waarop de implementatie van de gewijzigde Wet op de orgaandonatie wordt vormgegeven. Zij zijn blij te lezen dat er meer tijd uitgetrokken wordt voor de implementatie. Het verheugt hen dat de regering zich rekenschap heeft gegeven van de implicaties van de coronapandemie voor de communicatie over het actief donorregistratiesysteem en het kenbaar maken van de keuze in het donorregister. Over twee onderwerpen zouden zij graag nadere informatie ontvangen, om er zeker van te zijn dat de regering bij de implementatie van de wet de noodzakelijke zorgvuldigheid betracht en om te borgen dat de Staten-Generaal kan blijven volgen in welke mate de aanpak van de regering succesvol is.

Het eerste punt betreft de in de brieven genoemde tijdstippen en termijnen. Het nemen van meer tijd voor de implementatie hangt samen met het gegeven dat door het stopzetten van de voorlichtingsactiviteiten wegens de coronapandemie, niet de gewenste zorgvuldigheid kon worden betracht bij de implementatie. De leden van deze fracties vragen wat de status is van de genoemde tijdstippen en de einddatum (1 juli 2021). Is de regering van plan deze data op te schuiven als er een eventuele tweede golf aan besmettingen met het coronavirus komt? Zo nee, waarom niet. Zo ja, betekent dit dan dat mensen langer dan 1 juli 2021 de tijd krijgen om hun wens vast te leggen in het donorregister en dat voor hen nog niet wordt uitgegaan van het adagium «geen wens kenbaar gemaakt is bereid om te donoren»?

Het tweede punt betreft het succes van de communicatie en de implementatie. In het debat in de Eerste Kamer heeft Minister voor Medische Zorg en Sport toegezegd dat de resultaten van de voorlichting gemonitord zouden worden.⁸ De leden van de fracties van PvdA, CDA, GroenLinks, SP, 50PLUS en SGP vinden het belangrijk dat deze monitor in ieder geval het komende jaar wordt voortgezet en dat de resultaten daarvan ter beschikking worden gesteld aan beide Kamers der Staten-Generaal. Zij vragen of de regering hiertoe bereid is. Zo ja, dan zouden zij graag willen

⁵ Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AL (verslag schriftelijk overleg).

⁶ Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AK.

⁷ Kamerstukken I 2019/20, 33 506, AM.

⁸ T02597

weten op welke momenten komend jaar gemonitord wordt en waar dan naar gekeken wordt. Zo niet, dan vernemen zij graag hoe de regering zicht wil houden op de bekendheid van Nederlanders met de wijziging van de Wet op de orgaandonatie en hoe de regering beoordeelt of kwetsbare groepen, mensen met taalachterstanden en ouderen goed bereikt zijn en voldoende gestimuleerd zijn om hun wil omtrent donatie vast te leggen in het donorregister. Is de regering bereid extra in te zetten op voorlichting als bij een volgende monitoring blijkt dat de doelstellingen van registratie onvoldoende zijn bereikt? Is de regering vanuit dat perspectief ook bereid om de volgende monitoring zodanig te plannen dat eventueel extra inzet qua tijdspanne nog mogelijk is.

De leden van de fracties van PVV, FVD en SGP constateren dat de communicatiecampagne over de invoering van de nieuwe donorwet tijdelijk is stilgelegd. Vanwege de coronacrisis is er minder ruimte om dit onderwerp goed onder de aandacht te brengen van het publiek en moet er meer tijd worden genomen om burgers goed te informeren en te activeren. Burgers die nog geen keuze hebben gemaakt, wordt op deze wijze meer tijd gegund. Per 1 september a.s. zal een brief aan burgers worden gezonden die nog geen keuze hebben gemaakt. Degenen die medio december/januari 2020/2021 nog geen keuze hebben aangegeven, zullen als «geen bezwaar» in het donorregister worden geregistreerd. Volgend jaar (1 juli 2021) zal de nieuwe donorwet dan vervolgens kunnen worden ingevoerd.

De leden van deze fracties wijzen erop dat de coronacrisis voortduurt. Met betrekking tot het communicatieplan en de implementatie dan wel invoering van de nieuwe donorwet zijn nieuwe deadlines gesteld, te weten respectievelijk 1 september 2020 en 1 juli 2021. Hoe kijkt de regering aan tegen de zienswijze dat nieuwe deadlines met betrekking tot voortzetting van het communicatieplan en de invoering van de nieuwe donorwet pas zouden moeten worden gesteld als de coronacrisis definitief voorbij is? Ook vernemen de leden van deze fracties graag of de regering onverkort vasthoudt aan de eerder vastgestelde doelen die worden beoogd met het communicatieplan, zodat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat mensen onbewust als donor worden geregistreerd.

De leden van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag bij voorkeur voor 4 september 2020.

M.A.M. Adriaansens

Voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 augustus 2020

Hierbij reageer ik graag op de mij op 9 juli 2020 gestuurde vragen van de fractie van de **PvdA**, mede namens de fracties van **CDA**, **GroenLinks**, **SP**, **50PLUS** en **SGP**, alsmede de vragen van de fractie van de **PVV**, mede namens de fracties van **FVD** en **SGP**.

De leden van de fracties van PvdA, CDA, GroenLinks, SP, 50PLUS en SGP vragen ten eerste wat de status is van de in mijn brieven van 11⁹ en 15 juni¹⁰ genoemde tijdstippen en einddatum (1 juli 2021). Zij vragen of de regering van plan is deze data op te schuiven als er een eventuele tweede golf aan besmettingen met het coronavirus komt en zo nee, waarom niet. Zo ja, vragen zij of dit dan betekent dat mensen langer dan 1 juli 2021 de tijd krijgen om hun wens vast te leggen in het donorregister en dat voor hen nog niet wordt uitgegaan van het adagium «geen wens kenbaar gemaakt is bereid om te donoren»?

Op dit moment is de regering niet van plan om nogmaals een aanpassing te doen aan het verzendschema van de brieven aan iedereen (18+) die nog geen keuze heeft ingevuld, ook niet als er een eventuele tweede golf aan besmettingen komt. De reden hiervoor is ten eerste dat de brieven het gevolg zijn van een verplichting uit de nieuwe donorwet, en dat die wet inmiddels (per 1 juli 2020) van kracht is geworden. Ten tweede is het versturen van deze brieven, zoals uw Kamer eerder bericht, een zeer omvangrijk logistiek proces, waaraan uit oogpunt van zorgvuldigheid maanden van voorbereiding is voorafgegaan. Aanpassing zou grote risico's betekenen voor juist deze zorgvuldigheid en bovendien aanzienlijke meerkosten met zich meebrengen. Om een voorbeeld te noemen: een tussentijds uitstel heeft ook consequenties voor de ICT omdat het brievenproces gekoppeld is aan het Donorregister. Na het verstrijken van de reactietermijn wordt in het Donorregister namelijk automatisch «geen bezwaar» geregistreerd. Het aanpassen van het verzendschema zou daarom betekenen dat er gesleuteld moet worden aan het ICT-systeem. Ik wijs er ook op dat de verzending verspreid over meerdere maanden plaatsvindt. Dit betekent dat, ook al zou de regering tussentijds besluiten om gedurende een bepaalde tijd geen brieven meer te sturen, er dan wel al brieven zijn uitgegaan naar sommige burgers. Het tussentijd stilleggen van de versturing van de brieven kan daarom juist leiden tot onduidelijkheid. Het zal voor het algemeen publiek en artsen immers niet duidelijk kunnen zijn wanneer de consequentie van de nieuwe wet – bij niet reageren op de brieven worden burgers geregistreerd met «geen bezwaar» – in de praktijk nu echt een feit is. Tenslotte nog het volgende. Hoewel de coronacrisis nog niet voorbij is, begrijpen burgers ook dat het gewone leven en de reguliere zorg zo veel mogelijk weer moeten doorgaan. Uit de u bij brief van 6 mei 2020¹¹ toegestuurde flitspeiling van april 2020 (toen de crisis op haar hoogtepunt was) bleek meer dan 60% van de respondenten van mening te zijn dat de wet gewoon van start kon gaan op 1 juli 2020. Inmiddels is dat proces gestart en wil de regering dit zorgvuldig voortzetten en afronden.

Ten tweede vragen deze fracties of de regering bereid is om de monitor van de campagne-effecten in ieder geval het komende jaar voort te zetten

⁹ EK 33 506, AL.

¹⁰ EK 33 506, AM.

¹¹ EK 33 506, AK.

en de resultaten daarvan ter beschikking te stellen aan beide Kamers der Staten-Generaal. Zo ja, vragen deze fracties op welke momenten komend jaar gemonitord wordt en waar dan naar gekeken wordt. Zo niet, dan vernemen zij graag hoe de regering zicht wil houden op de bekendheid van Nederlanders met de wijziging van de Wet op de orgaandonatie en hoe de regering beoordeelt of kwetsbare groepen, mensen met taalachterstanden en ouderen goed bereikt zijn en voldoende gestimuleerd zijn om hun wil omtrent donatie vast te leggen in het donorregister. Zij vragen ook of de regering bereid is extra in te zetten op voorlichting als bij een volgende monitoring blijkt dat de doelstellingen van registratie onvoldoende zijn bereikt en om vanuit dat perspectief de volgende monitoring zodanig te plannen dat eventueel extra inzet qua tijdspanne nog mogelijk is.

Ik gebruik verschillende bronnen om te kunnen bepalen of de campagne succesvol is. Ten eerste uiteraard de periodieke campagne effectmetingen, waarover mijn ambtsvoorgangers u in elke voortgangsbrief tot dusverre hebben bericht. Daarnaast kijk ik naar de ontwikkelingen in het Donorregister (de registratiecijfers). Hoewel op basis hiervan een goed beeld verkregen kan worden van de effectiviteit van de campagne, maken beide bronnen geen onderscheid op doelgroepenniveau. Dat is de reden dat ik met het CBS overeengekomen ben dat zij mij in ieder geval tijdens het brievenproces op postcodeniveau rapporteren over de ontwikkelingen in het Donorregister, inclusief een demografische duiding van deze ontwikkelingen. Zo kan bijvoorbeeld gezien worden of mensen in bepaalde wijken minder reageren op de brieven. Vervolgens kan onderzocht worden wat hiervoor de reden is. Niet reageren kan immers ook een bewuste keus zijn. Overigens wijs ik erop dat de activiteiten speciaal gericht op bijzondere doelgroepen, zoals migranten, ouderen en laaggeletterden, met het opstarten van de campagne weer zijn begonnen. Bij de inzet van deze activiteiten wordt rekening gehouden met het verzendschema van de brieven. Zodat activiteiten in een bepaalde regio worden gepland op het moment dat daar ook de brieven bezorgd zullen worden en het aanbod aan activiteiten waar mogelijk kan worden afgestemd op de demografische kenmerken van die regio.

De leden van de fracties van PVV, FVD en SGP wijzen erop dat de coronacrisis voortduurt. Met betrekking tot het communicatieplan en de implementatie dan wel invoering van de nieuwe donorwet zijn nieuwe deadlines gesteld, te weten respectievelijk 1 september 2020 en 1 juli 2021. Hoe kijkt de regering aan tegen de zienswijze dat nieuwe deadlines met betrekking tot voortzetting van het communicatieplan en de invoering van de nieuwe donorwet pas zouden moeten worden gesteld als de coronacrisis definitief voorbij is?

De regering heeft een andere zienswijze, zoals hiervoor toegelicht. De donorwet is inmiddels sinds 1 juli 2020 van kracht. Hieruit volgt ook het brievenproces zoals hiervoor beschreven.

Ook vernemen de leden van deze fracties graag of de regering onverkort vasthoudt aan de eerder vastgestelde doelen die worden beoogd met het communicatieplan, zodat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat mensen onbewust als donor worden geregistreerd.

Zoals in de brief van mijn ambtsvoorganger van 11 juni 2020 toegelicht, blijven de streefcijfers uit het communicatieplan gehandhaafd.

De Minister voor Medische Zorg en Sport,
T. van Ark